Vô phí Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPOT LÉGAL

DIRECTEUR GERANT:

NAM THỨ 11 — SỐ 1114 — 五十八月廿四日 — NGÀY THỨ BA 28 SEPTEMBRE 1937

GIÁ BÁO: MỖI SỐ 03C4

TRONG NƯỚC: Một năm 6$00 — Sáu tháng 3.10 — Ba tháng 1.60

PHÁP VÀ THUỘC-ĐỊA PHÁP: Một năm 7$00 — Sáu tháng 3$00

NGOẠI QUỐC: Một năm 11$00 — Sáu tháng 6$00

Bài vở, và đăng quảng-cáo xin gửi tiền trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ nhiệm kiêm chủ-bút
HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Mỗi tuần xuất-bản ba kỳ: thứ BA, thứ NĂM và thứ BẢY
Số 123, đường Đông-Ba, HUẾ
Điện-thoại số 62 — Đánh giây thép: TIENGDAN HUE

Quản-lý
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Học không biết chọn, đều dở cũng nhận làm hay.

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE

HỦ NHO VÀ HỦ ÂU

ĐỀU NGUY HIỂM

TRONG HỌC GIỚI TA LÀ

HỌC MÀ KHÔNG BIẾT CHỌN

Dân tộc Việt nam ta có tiếng là dân tộc ham học, trước kia theo Hán học thì tôn người Tau làm thầy, ngày nay theo Âu học thì tôn người Tây làm thầy. «Học không định thầy, chủ đều lành làm thầy». học giới ta do Hán học mà đổi sang Tây học — cả học quốc văn — đó là một sự thay đổi theo nghĩa «chủ lành làm thầy» thuận với triều lưu chung trên thế giới, ai cũng công nhận là đều thích hợp.

Sự thay đổi ấy, đã 30 năm lại đây, nếu so với cái gương «30 năm duy tân» của người Nhật, đáng lẽ ngày nay học giới ta đã tấn bộ nhiều mới phải. Cái này xét về thực tế thì trừ vỏ ngoài ra chưa lấy gì làm khác với ngày xưa, chính trong bức thơ của cụ Phan Tây Hồ gởi cho anh em đồng chí (có chép trong Phan Tây Hồ dĩ thảo, tập thứ nhứt) đã nói: ngày trước học Hán thì mang tiếng «hủ nho», mà ngày nay học tây lại mang tiếng «hủ Âu». câu ấy tưởng không phải là quá đáng; vì cái gốc «hủ» đời Hán học ra sao thì cái mầm «hủ» đời Tây học nầy vẫn y nguyên, không theo cái vỏ ngoài mà thay đổi chút nào.

Xin chỉ rõ thực chứng:

Ngày trước học Hán văn, chăm chú vào khoa danh lợi lộc, cốt làm sao cho đạt được cái mục đích «thi đỗ làm quan»; thì ngày nay cốt sao cho dựt được tấm bằng để kiếm việc làm, mà việc làm ấy không ngoài phạm vi thân gia.

Ngày trước học Hán văn, đọc sách làm văn, theo lối từ chương không cần biết đến thực dụng học văn của thánh hiền là thế nào, nên mài miệt theo mậu thuyết Tống nho mà hết ngày. Ngày nay học Âu, cũng không cần khảo sát đến chủ độ, học thuật, lý thuyết thực tế của Âu tây, mà chỉ lọt một ít lối văn tiểu thuyết để lòe đời.

Ngày trước Hán học, nói liêm sỉ, nói nhân nghĩa, toàn là lời suông trên mặt giấy mà đến khi nhúng tay vào việc, thì lắm kẻ trở ra ngón tham gian tán bạo, trái với sự học mà đành lòng làm được. Ngày nay Âu học, những tiếng chân lý, nhân đạo, cũng công tâm công lợi, thường thấy phô bày nơi tập chương trình, bài diễn văn, mà rút cuộc không mấy ai giữ y lời hứa.

Kể qua và cớ, thấy rõ cái hư trong học giới ta ngày nay không kém gì ngày trước; mà suy nguyên là vì cái cớ «Học không biết chọn mà theo mũ,

NGU SƠN

CHUYỆN ĐỜI

Chiến-tranh... lợi cho ai?

Nhân cái chuyện Trung-Nhật đánh nhau ngày nay mà người ta nhắc lại cái cuộc Trung-Nhật đánh nhau ngày trước. Người ta lại nhắc đến cái chuyện một ông tướng Tàu:

Một ngày kia sau cuộc chiến tranh có một họ sĩ quan Tàu vào dinh vị đại tướng kia để xin thăng thưởng.

— Bẩm thượng quan, đã lần năm nay tôi làm chức họ sĩ quan, mà không hề được thưởng cái gì. Nay xin thượng quan xét lại công cán của tôi..

Vị đại tướng nói:

— Anh vào lính bao nhiêu lâu?

— Bẩm đã 25 năm.

— Vẫn biết lâu thật, nhưng anh muốn lắm chương thì cần nhất là phải có bình công kia. Vậy anh có bị thương lần nào không?

— Bẩm tôi không thể bị thương được.

— ??

— Là vì trong 25 năm tôi ở lính và làm họ sĩ quan vẫn hầu cận bên thượng quan, có làm sao mà bị thương được!

* * *

Người ta thuật câu chuyện này có lẽ là để nhạo cái ông quan sở Tàu ấy. Ông là một thượng quan vô, có lẽ ông ta cũng nhờ cuộc đánh Trung-Nhật mà mau tấn chức thăng quan, và chắc là đương lúc ấy trên ngực ông ta chói rợi những hàng chương ấy thì mà nào ông có kể ra một trận! nào ông có đem tấm thân ông mà lăn lộn giữa đám mưa đạn rừng tên! Vì thế nên chi viên họ sĩ quan hầu cận bên ngài cũng vẫn được bình yên vô sự!

Vẫn biết ta không thể trách ông tướng kia sao không ra trận, vì biết đâu không ra trận, sau ở trong cuộc chiến tranh nghìn của binh thơ, bài quân bỏ trận, cũng có thể chỉ huy quân đội mà có công nhiều. Nhưng cũng có thể vì ông hơi nhát gan không ưa mùi khói đạn mà tìm cách nằm nhà để xô người khác ra chiến trường chết thế cho ông..

Mà cũng may cái vị thượng quan Tàu này là một vị quan vô. Chớ còn biết bao nhiêu bọn quan văn, thơ quan từ lại với nhau, rồi gây ra chuyện chiến tranh, rồi cứ lửa cháy gió lùa mà ngồi, mà đưa đẩy loại ra chiến trường để tranh lấy cái chết tàn khốc.

Nói tóm lại một mồi chiến tranh gây ra trừ khi do bọn quân phiệt muốn mưu lợi riêng, thì sống họ nhờ, chết họ chịu, không nói; ngoại giả, khi nào có chiến tranh cũng có một bọn người không ở mà đi chực hờ, mà đem những khẩu hiệu tốt đẹp như «vì giang sơn», «vì tổ quốc»... mà bịp người đồng loại để cho họ vui vẻ hăm hở mà ra chiến trường tìm cái chết.

Nhưng than ôi! dân binh cả Nhật ngày nay mà biết như vậy, thì làm gì mà có cuộc Hoa-Nhật chiến tranh!

Lạc-nhân

120.000 MẪU RUỘNG BỊ NGẬP Ở LONG-XUYÊN VÀ CHÂU-ĐỐC

Trận lụt ở hai tỉnh Long xuyên và Châu-đốc (Nam-kỳ), nước đang ngập có 120.000 mẫu ruộng, mùa màng bị nước cướp tới 40, 45 phần trăm; nếu nước lâu rút, e mùa này phải hỏng sạch. Nhà cửa bị ngập, dân tình khổ cực, quan Thống đốc tới nơi thăm, có cho xuất 10.000$ cứu giúp.

Ở VINH CÓ BÃO

Đêm 19 Septembre, tại Vinh và các miền lân cận, mưa như xối và có bão không ngớt. Giây điện đứt, đèn tắt, cây cối ngã. Quanh vùng Vinh có nhà tranh bị sập hoặc xiêu, giây điện và giây thép bị đứt, nhiều khoảng.

Chuyến xe lửa Vinh — Hanoi hôm ấy phải chậm mất hơn 1 giờ.

CUỘC TRUNG — NHẬT TRÊN MẶT BIỂN

THÁI-BÌNH-DƯƠNG

Sau cuộc xung đột ở Lư-cầu kiều, Nhật chiếm Bắc-bình, Thiên Tân. Người Nhật thực hành thẳng tay theo kế hoạch xâm chiếm đất Trung-hoa.

Tấn kịch chảy máu nầy không phải là việc ngẫu nhiên mà chính là căn cứ theo «chánh sách đại lục» của Điền-Trung mà lần lượt bước tới nay đã tung ra khắp nơi.

Chánh sách đại lục, qui mô bao quát rất rộng mà chỗ cốt yếu có thể tóm trong câu: *Muốn chinh phục thế giới trước phải gồm nuốt nước Trung Hoa*».

Theo chánh sách truyền thống ấy, người Nhật cứ trên con đường đã vạch sẵn, tạo ra cơ hội mà bước tới mãi. Từ «Thẩm án ở Tế-nam» rồi tấn kịch «Bát bửu sơn», kế đến «18 9 ở Thẩm-dương», «28-1 ở Thượng-hải» thẳng đến cuộc chảy máu toang rộng ra hiện nay... bao nhiêu chuyện khiêu hấn đều mượn cái cớ nhỏ nhỏ để che bề ngoài mà thực hành kế hoạch đại lục kia.

Riêng phần Trung-hoa

Đối với cuộc xâm lược tiến bước nầy, người Trung-quốc có chịu giác ngộ hơn trước, vì cuộc Mãn-châu, Trung-quốc cũng trông cậy vào hội Quốc-liên, rút cuộc điều tra đoàn của Quốc-liên chỉ du lịch sang miền đông bắc một lần chơi rồi phát biểu một bộ «Báo-cáo thơ», không có chút mảy may gì giúp ích và cứu vãn cái nạn «mất đất nhục quyền» của Trung Quốc cả. Nước Mãn Châu công nhiên thành lập! Hoa Bắc bị lung lay thêm!

Có thể trông liệt-cường can thiệp không?

Trước kia người Tàu thường dùng cái thủ đoạn «dĩ di chế di» 以夷制夷 như cuộc Trung Nhật chiến tranh (1894) Liên-binh (1900) cùng vân đề Sơn-đông (sau trận Âu chiến), đều nhờ sức nước ngoài can thiệp, còn duy trì cái tiếng «chủ quyền lãnh thổ». Nay người Nhật thì cái ngọn hiểm ác là «dùng Hoa chế Hoa» 以華制華 lại thanh ngôn rằng không chịu nước nào can thiệp hết.., thế là trừ độc lực tự vệ của người Tàu ra, khó trông mong nước nào giúp mình.

Vì sao? kẻ liệt cường có nhiều quyền lợi ở Trung Hoa có 3 nước gộc, Anh, Mỹ, và Nga.

Trước nói nước Anh. Địa vị kinh tế nước Anh ở Viễn-đông, vẫn chiếm phần trọng yếu, đầu-tư đã có nhiều vốn mà hóa phẩm tiêu lưu lại bị hàng Nhật cạnh tranh rất kịch liệt. Xem như Hương-cảng và Tân-gia-ba, công cuộc kiến trúc phòng ngự, đế quốc Anh vẫn không ưa gì Nhật và lo cách dự phòng. Song chỉ lo phòng ngự khi nào phạm đến mình thôi, chớ nói Anh có lòng nghĩa hiệp chịu hy sanh mà giúp cho Trung quốc chống cự với cuộc xâm lược kia, thì rõ là dầu xa vọng.

Một chứng rõ ràng là cuộc Anh Nhật đàm phán vừa rồi, trong ấy có hy vọng khôi phục tinh nghĩa «Anh Nhật đồng minh» trước, Nhật có yêu cầu Anh thừa nhận Mãn Châu và địa vị «ưu đặc» ở Hoa Bắc, lại thanh minh Hoa-trung, Hoa-nam thuộc dưới phạm vi thế lực của Anh, Nhật không đụng chạm đến để làm điều kiện giao hoán. Hơn nữa Nhật lại tự nhận là đạo quân tiên phong đối Tô-Nga giữ cuộc hòa bình Viễn đông để cầu cảm tình trên quốc tế mà thực hành chánh sách đại lục của mình. Nước Anh vẫn là một đế quốc, cốt giữ tư lợi mình mà hy sinh dân tộc hèn yếu, cái gương nước A đã treo bằng cái mẹt kia, chứng thực là đại sứ bị đạo, làu Anh bị ngăn trở lục soát mà Anh vẫn làm ngơ kia.

Còn nước Mỹ thì chánh sách truyền thống vẫn giữ chủ nghĩa «môn hộ phải không» «cơ hội quân đẳng» Sau cuộc Nhật chiếm Mãn Châu, quốc vụ khanh Sử-đinh-Sanh vẫn cáo xướng cái tiếng «bất thừa nhận», Chủ nghĩa «bất thừa nhận», đó nước Mỹ vẫn kiên trì đến nay, song không chút thực lực gì giúp Trung Quốc thu hồi thất địa, cái tiếng «rao suông» kia có ngăn được cuộc tấn hành của Mãn-châu quốc đâu.

Thế là Mỹ vẫn cảm với Nhật đã lận mà cũng không thực lòng giúp Trung Hoa.

Đến Nga thì vì quyền lợi địa lý nên tiếp tục muốn giúp Trung-quốc, chống Nhật; song một nước theo chế độ xã hội mới, làm bia cho trăm ngàn mũi tên của tư bản đế quốc, toàn thế giới không nước nào ưa thích gì mình. Lại thêm nước Đức ở sau lưng chực bờ, Nhật thì thanh ngôn chịu đứng đầu trừ cục «cộng sản» chung cho các nước đế quốc, Anh Mỹ cũng ngầm ngầm hiểu đồng tình. Nói cho rõ là Anh Mỹ vẫn thích Nhật phản Tô-Nga, nhưng không muốn Nhật phạm đến quyền lợi mình, thành ra trên mặt Thái-bình-dương có những làn sóng quanh co.

Thế là Nga có thực giúp Trung quốc chống Nhật cũng giúp một phần nhỏ nhỏ, vì cần chứa sức để đối phó với nước khác.

Vậy cuộc Hoa bắc ngày nay, một là thành Mãn Châu thứ hai, hai là tự người Tàu chống giữ khôi phục lấy.

Cái thủ đoạn «dùng người Hoa chống người Hoa» hiểm độc là thế nào! chưa biết ngày nào bốn trăm triệu con cháu Hoàng-Đế thoát khỏi cái nạn ấy.

KHÁCH-QUAN

PHU MỎ CLOTIDE Ở UÔNG-BÍ ĐÌNH CÔNG

Sáng 21 Septembre, phu mỏ Clotide ở Uông-Bí (Bắc kỳ) đều đình công. Đình công đây, chỉ yêu cầu chủ trả tiền công mấy tháng nay chưa phát. Nhà đương cuộc đã điều đình, nhưng trọn ngày ấy chưa xong.

Số đình công có vài vạn người; bọn phe phách nhiều tiệm buôn.

(T. B. T. V.)

Tháp đèn biển ở Quỳnh-đảo bị tắt

Báo *Công-luận* Hoa-kiều ở trong Nam ra ngày 21-9 37, có đăng tin:

Hải quân Nhật tích cực xâm chiếm Hoa nam, thả tạc đạn xuống pháo đài ở đảo Hải-nam ngày 18-9. Quan Thống đốc Nam-kỳ có tờ thông cáo rằng tháp đèn chiếu biển ở cửa biển Quỳnh-đảo đã tắt, các nhà hàng hải nên chú ý.

Vụ án mạng ghê gớm

Chàng rể giết mẹ vợ rồi xách đầu đưa ra cho mọi người!

Ngày 18-9-37, một vụ án mạng ghê gớm xảy ra tại làng Hưng hội, quận Vĩnh-lợi, tỉnh Bắc-liêu (Nam-kỳ): chàng rể chém mẹ vợ lìa cổ rồi xách đầu đưa ra giữa công chúng! Thủ đoạn độc ác của tên sát nhân nầy thật quá dã man.

Nguyên tên nầy, Nguyễn-văn-Trương, 50 tuổi, ở làng Hưng-phú, tỉnh Rạch-giá, có vợ thị Xuyến-ấu ở đã 20 năm, sinh được 7 con, hiện còn 5 đứa (3 trai, 2 gái).

Có lẽ nó hiện ra thú vật hay sao, năm trên đây nó nhè đứa con gái thứ hai của nó mà làm điều loạn luân đến có thai, lại toan bắm đứa gái đầu của nó nữa. Mẹ vợ nó thấy, việc ghê gớm, kéo cả vợ nó và mấy đứa con nó, thừa lúc nó đi làm ăn, bèn trốn bỏ nhà đi nơi khác. Cách ít lâu nó về, thấy vợ con đi cả, bèn báo nhà công đứa con nhỏ của nó (nó đi làm ăn có đem đứa con nhỏ 9 tuổi theo, đi tìm.

Cách 5 năm sau, tìm thấy tại làng xảy ra án mạng kia. Nó cật vấn mẹ vợ và vợ nó. Mẹ vợ nó thấy cách hung tợn, chạy báo làng; hương chức tới thì nó chém như con thú say máu; mẹ vợ nó (thị Ngà) lúc ấy vừa đi tới thì nó chém đứt rơi đầu!

Tấn bi kịch diễn xong, nó xách đầu đưa ra cho công chúng xem!

Hiện tên cầm thú nầy đã bị tống giam chờ ra tòa Đại-hình.

Vụ báo «Le Travail» ra tòa

Trọng sự phản đối sắc lệnh Varenne, ôm cặp bước ra về

Sáng 23 Septembre, tòa trừng trị Hanoi đã đem 2 vụ báo «LE TRAVAIL» ra xử: Một vụ là ông Phan-kế-Toại, Tuần phủ Phúc-yên kiện; còn 1 vụ thì ông chủ nhà in Long quang cáo tội thông đồng lãnh in báo ấy.

Trạng sư Lambert bàn chữa cho 2 ông Tiến Phú, đứng ra tuyên bố tòa không đủ quyền xử; ông nói, theo khoản 35 luật báo giới 1881 thì tờ báo bị truy tố đều đem ra tòa Đại hình, chứ tòa Trừng trị không đủ quyền. Nhưng tòa lại nói theo khoản 18 của sắc lệnh Varenne 4 Octobre 1927 thì có quyền, cứ xử. Luật sư không chịu, ôm cặp ra về cũng như kiểu 5 luật sư trong Saigon lúc bào chữa cho mấy ông ở báo «L'AVANT GARDE» và «LA LUTTE» trong phiên tòa Trừng trị Saigon mới đây.

Xử đến chiều, tòa tuyên án về vụ Phan-kế-Toại - Phú, Tiến, 2 ông nầy bị mỗi người 1 tháng tù, 2 000 quan phạt và 300$ bồi thường cho nguyên cáo.

Còn về vụ đăng đình đến nhà in Long-quang, Tòa tha bổng ông chủ nhà in ấy và phạt 2 ông Tiến, Phú mỗi ông 10 tháng tù.

Tòa cho hộp các án trước và bị cáo chỉ phải chịu một án nặng hơn.

TRUNG — NHẬT CHIẾN-TRANH

Bốn chục vạn hồng-quân Nga đã liên lạc với hồng-quân Tàu

Anh cương quyết phản đối Nhật về việc đánh phá Nam-kinh và ra lệnh cho hạm đội các nước rút ra khỏi hải phận Nam-kinh

CUỘC TẤN CÔNG CỦA QUÂN NHẬT Ở MIỀN NAM BẮC BINH ĐÃ HOÀN TOÀN THẤT BẠI

Bắc bình, 20-9 — Theo tin tức của các giới trung lập thì quả thiệt cuộc tấn công vừa rồi của quân Nhật ở miền nam Bắc bình đã hoàn toàn thất bại.

Bảo thông cáo chính thức của bộ Tham mưu Nhật mới ra hành công nhiều nhận rằng quân Tàu kéo về miền nam rất có trật tự và hiện thời đang chiếm giữ một phòng tuyến xây dựng rất kiên cố.

QUÂN NHẬT DỌN ĐƯỜNG TẤN CÔNG THÁI NGUYÊN

Sơn tây, 21-9 — Sớm mai hôm qua, một tiểu đội quân Nhật đánh vào Sơn tây đã lấy được một trọng địa gần Đại đồng ở dưới tỉnh Tuy viễn.

Theo tin báo Tàu ở đây thì rọi mai quân Nhật muốn đánh lấy Bao đầu ở miền nam Tuy viễn trước rồi mới tấn công thành Thái nguyên và thẳng đến tỉnh Sơn tây nữa.

QUÂN NHẬT GẦN TỚI BẢO ĐỊNH

Bắc bình, 21-9 — Trên một trận giặc theo đường xe lửa Bình Hán, quân Nhật tuyên bố mới phá tan được trận tuyến của quân Tàu ở miền nam tỉnh Hà bắc.

Vào khoảng 6 giờ 30 hôm kia, họ đã lấy được Laho-y, cách Cao li điếm 30 cây số về phía tây. Rồi đó, vào khoảng 3 giờ chiều hôm qua, họ tiến lấy luôn Cổ thành, cách Bảo định 40 cây số.

Hiện quân Nhật đã gần tới Bảo định.

QUÂN NHẬT LẬP ỦY BAN TỰ TRỊ Ở ĐẠI ĐỒNG NỮA

Sơn tây, 21-9 — Cũng như ở Bắc bình, Thiên tân và Trương gia khẩu, quân Nhật đã lấy tại Đại đồng một ủy ban lo khôi phục trật tự và duy trì hòa bình, do tên hán gian Mã-trung-Ngoại làm chủ tịch.

Ở THƯỢNG HẢI QUÂN NHẬT TỔNG CÔNG KÍCH SUỐT CÁC MẶT TRẬN

Thượng hải, 22-9 — Đại Thượng hải, đội quân Nhật ở Lộ điếm trấn vẽ mặt Bắc, sáng nay đã khởi công đánh quân Tàu tại vỹ phía tây định và Nam tường. Hai đội quân Nhật chiếm đóng Cố gia thọ bưởi trưa hôm qua. Một đội khác hôm qua chiếm được giá thụy ở mé Tây Nam Lưu gia hạng.

30 CHIẾC MÁY BAY NHẬT ĐÁNH PHÁ THÀNH PHỐ QUẢNG CHÂU

Quảng-châu, 22-9 — Sáng sớm hôm 21-9 có tới 30 chiếc máy bay Nhật tiến đến oanh bom mấy thành phố Quảng châu (Quảng đông) hồi trong hơn 3 tiếng đồng hồ.

Nguyên 8 giờ sáng hôm đó phi cơ Nhật chia thành từng đội nhỏ từ 2, 3 chiếc

(Xem tiếp qua trang 3 cột 3)

Nam Bắc, các báo đều cổ động giúp nạn dân!

Từ cậu bé bán báo, anh bồi nấu ăn, đều gom góp từng xu, từng cắt gởi giúp!

Nam, Trung, Bắc, tuy chia 3 xứ khác nhau, nhưng thiệt là một giọt máu cả! Giúp nhau cùng!

TIẾNG KÊU CỦA

Năm mươi bốn người có ruộng muối bị thiệt hại

PHÚ-YÊN. — Ở địa-hạt làng Tuyết-diêm, tổng Xuân-hình, huyện Đồng-xuân, có 54 người có ruộng muối 57 mẫu, lâu trước các điền hộ đã bị ký-hộ tự thuận, thường niên bán trả-u (quát mãi) hoa lợi ruộng muối cho nhà nước, chớ không được phép bán cho ai cả; giá muối nhà nước mua một tạ mười lăm xu (0$15) rồi nhà thương chánh bán lại cho dân một tạ 1$47.

Vì sự bán muối đó, trước nhà nước có gửi 6 tòa nhà ngói tại chỗ để muối Tuyết-diêm, để cho nhà Đoan và lính bạch-lá ở (hiện các tòa vẫn còn ý nguyện) coi sóc các nhà ruộng làm muối bán cho nhà Thương chánh, cũng như các cô muối khác.

Ngờ đâu, tháng Septembre năm 1933, thình lình, có quan Thanh-tra Thương chánh, quan Công sứ và quan Tuần vũ đến nhà Thương-chánh Tuyết diêm đòi cả chủ điêm điền, hỏi: «Hiện năm nay muối của sở muối trữ còn nhiều, nhà nước không thể ăn sở muối Tuyết diêm nữa, để chờ 1, 2 năm, tiêu thụ hết muối đã, rồi sẽ cho các chủ điền làm lại như cũ. Nay cấp giá, hễ người nào đứng niêm bán cho nhà thương chánh được 150$ muối, thì cấp cho 14$, 15$... ». Nghe lời quan hiểu, các điêm điền lấy làm thất vọng; song lệnh quan không dám trái, lại dưỡng lão kinh tế khẩn bách họ cũng bớp bụng nhận số bạc đó. dẫu số bạc ấy không đủ bù với cái hoa lợi ruộng muối trong một năm!

Qua năm 1934 (tháng Mai) có quan thương chánh Cô mông đến tại làng Tuyết diêm đòi các chủ ruộng muối đến, đưa cái sổ bằng chữ tây ra và bảo: «Ra năm 1935, ai muốn làm muối lại, thì ký vào sổ này; nếu người nào không ký, tức là người ấy không bằng lòng làm muối nữa, không được làm».

Chủ chiêm nghe vậy, tin là của lời quan, ký vào cái sổ ấy, nhưng chẳng ký thì ký, chớ đốt chữ tây, không hiểu trong sổ nói gì. Một dân lạ là quan bắt 1, 2 năm cho làm muối lại mà ngày nay nhà nước vẫn còn cấm mãi, chưa cho làm lại, thành thử mất cái hoa lợi đã 5 năm nay, không biết bao nhiêu, tội nghiệp biết bao!

Hiện làng Tuyết-diêm, các chủ điêm điền và lý hương trong làng, đã làm tờ đưa cho hai ông nghị viên trong tỉnh, nhờ đem đặt nỗi thiệt hại cùng khổ của họ lên chính phủ rõ, để thà tiêu lệnh bắt mà cho chúng được làm lại số ruộng muối như trước.

Kỳ hội đồng đề biểu tới đây, vấn đề muối là một việc quan trọng, không rõ chính phủ có châm chước, thế nào cho dân nhờ không? *M. T. G. lai cảo*

Trả lời chung

Gần đây bản báo nhận được nhiều bài: nào là đàm thoại, vấn đáp, trưng cầu ý kiến, bày tỏ cương trình giữa các ông nghị mới, song không thể đăng được, và xin tỏ một lời là phần đông nhân dân ngày nay chú vọng vào Dân việc về chỗ thực tế hơn là cần bút mực.

T. D.

Ai muốn biết địa-dư, lịch sử, v.v.. của tỉnh Kontum và nhất là công cuộc thực dân của người Nam ta ở trên ấy;

Ai muốn biết tình tình phong tục của giống người Moi: tục mê tín, cách tổ chức xã hội vv...

Thì hãy đọc cuốn:

MOI KONTUM

là một cuốn sách nghiên cứu rất công phu.

Giá 0$60, có bán khắp các hàng sách. Mua buôn mua lẻ hỏi tại Imprimerie MIRADOR HUẾ

Cước phí gởi sách người mua chịu.

Tại Tiếng Dân cũng có bán.

việc trong nước

HUẾ

Thình giảm phạm nhân trong lễ thất tuần đức Khôn-nghi Xương đức Thái hoàng Thái-hậu

Nhân lễ thất tuần đức Khôn-nghi Xương đức Thái-hoàng Thái hậu, bộ Tư-pháp có tâu xin thình giảm cho 149 phạm nhân cả chính trị và thường phạm: chính trị phạm, giảm án 10 người, tha 2 người; thường phạm tha và giảm án 125 người.

Cuộc diễn thuyết về truyện Kiều

Tại viện Dân-biểu tối ngày 23-9 người ta chen chúc đến nghe ông Ng.-tiến-Lãng diễn thuyết về chuyện Kiều, và cái hồn người Việt-nam. Le Kiều et l'âme Annamite) Cả phòng lớn nhà Viện đầy cả người ngồi. Chủ tọa cuộc diễn thuyết này có quan Khâm-sứ Graffeuil và quan Thượng giáo đạo Phạm Quỳnh. Quan Thượng giáo đến nói về ngày kỷ niệm cụ Tiên-Điền Nguyễn-Du, mà chính quan đã sáng kiến ra cách 15 năm nay tại đất Bắc.. rồi trao lời cho ông Lãng

Diễn giả kể tiểu sử cụ Nguyễn-Du, tóm tắt chuyện Kiều, và phê bình tâm lý vai chủ động trong truyện... Dẫn giải lại đưa tư tưởng ra xa ngoài thực tế mà mong mỏi rằng quốc-văn ta một ngày kia sẽ trở thành một thứ văn đứng địa vị hạng nhất trên hoàn cầu, mà người các nước không còn ai là không biết đến danh cụ Tiên-điền, cũng như Virgile, Horace ...

B.

Một ông con qui hóa

Ngày 16-9, phủ Tôn-nhơn có họp xử 1 vụ kiện: M. B. K. kiện làm Miếu thừa ở nhà Thờ-miếu, đối với bà mẹ già đã không cấp dưỡng, lại còn ăn nói quá lỗ mãng. Vì vậy mà bà Dương-thị-Ngân (mẹ ông) có phiền chúng cớ đội đơn đến phủ Tôn-nhơn để thưa.

Sau khi xét hỏi chứng cớ, quan Tôn-nhơn đòi tập để giải quyết, mà nghi tội. Nhưng vì tình mẹ con, bà mẹ và các anh em lại xin thứ dung cho một lần.

Kết cuộc phủ Tôn-nhơn cũng nể tình, tha cho M. B. K lần này; nhưng buộc phải thú tội với mẹ và từ nay về sau phải cấp dưỡng cho bà ấy mỗi tháng 3$00

Biết rõ

QUẢNG-NAM

Lý hương dùng mưu thoát lời

Chúng tôi dân làng Bình-ninh, tổng Thanh-quít, phủ Điện-bàn, có điều tra như dưới:

Nguyễn năm Bảo đại thứ bảy, dân làng có kêu tại Tỉnh về vụ hương bổn Ng. Khắc chiếm đoạt phiếu quốc trái 50$ của làng, quan trên chưa xử; đến năm nay, dân có kêu tại Tỉnh. Tòa về vụ chiếm đoạt phiếu quốc trái ấy, và thêm vài điều:

1) Ng.-ỷ-Khắc phá đàng cái làng, lấy mấy số điền-thổ-công đem vào vườn y.

2) Lý trưởng Nguyễn-Dương tư tiền 60$ công bổn.

3) Nguyễn-Dương vì lợi riêng mà đem tuổi dân kê lên người xuống.

4) Năm trước, làng có thân tiền tay dân, may sự giả ngộ, lý Dương dẫn đến mất, dân không thấy trả ấy.

Tỉnh, Tòa giao về cho quan Phủ cứu, dân đương mong mỏi, xem thấy quan xử ra sao, thì hiện nay thấy Nguyễn-Khắc và Nguyễn-Dương đều bị hương bộ, hương bổn, hương mạo, hương kiểm, hương thơ, buộc dân ký vào giấy ưng thuận, phó là làng cải trả đàng cái ấy và nhận bạc phiếu quốc trái... Ấy là lý hương mưu để thoát lời và đoạt của công. Mong Quan trên xét cho.

Dân làng Bình-ninh

QUẢNG-NGÃI

Vụ cờ bạc đã ra trước tòa Nhị-cấp

Vụ Trương-Vận tức Cửu-Vịe, Nguyễn-Sanh, Tr.-ngọ-Liêu nhóm nhau hốt me tại nhà Phan-Trác, Ng.-ẩn-Nhuận, Ng. Me và tên Bia ở làng Thanh thủy, tổng Bình-điền, phủ Bình-sơn, vào khoảng tháng 2 ta, bị phát giác, quan Một đồn Cửu-thủy bắt giam xét ngày tháng Avril 1937, trong có tổng và lý trưởng, hương bộ,... tất cả có 16 người.

Vụ ấy tòa án Sơ-cấp Bình-sơn kết nghĩ những người can phạm nặng nhất là 6 tháng tù hay phạt bạc 50$ nhẹ nhất một tháng tù hay phạt bạc 16$.

Ngày 13 tháng 8 ta (17-9-37) tòa án nhị cấp Quảng-ngãi mở phiên lần xử lại, thì cả chủ Phan-Trác, Nguyễn-Nhuận (chứa nhiều lần) và chủ bàn là Trương-Vận, Nguyễn-Sanh, Tr.-ngọc-Liêu, người cổ động là lý trưởng Nguyễn-Lê, đều án 6 tháng tù hay phạt bạc 40$; cả chủ Nguyễn-Me và Bia (chứa một lần) và bọn chánh tổng Huỳnh-Luy, lý trưởng Nguyễn-Mai.. đều mỗi người án hai tháng tù hay phạt bạc 20$; bọn Thới-Trác, Huỳnh-Tân... 6 người, vì tái phạm nên mỗi người án 3 tháng tù hay phạt bạc 30$. Còn Nguyễn-Tiến, Phạm-Hoàng hưa 20 người, mỗi người án 15 ngày tù hay phạt bạc 5$, bọn Võ-Thành 3 người già, bị 15 ngày án treo, còn thì miễn nghị.

P. V.

Vụ người giả lính đòn cũng người lính đòn đi bắt cờ bạc, đều bị án

Về vụ tên Đoàn-Nghi ở thôn Hiệp-phổ, tổng Hành-thượng (Nghĩa-hành) bợp với người lính đòn khố xanh (Cửu-ngộ), đến bắt sòng cờ bạc tại nhà Nguyễn-Hân tức hương Nhuận ở làng Tân-xuân, phủ Sơn-tịnh, ăn hối lộ 6$ rồi thả, và lấy nơi tên Nguyễn Ngại tức Chước ở làng An-bình 7$ và hương mạo Huỳnh-Liệu làng Tân-xuân 3$ mua lọa (T. D. đã đăng).

Ngày 9 tháng 8 ta (13-9-37), tòa án Quảng-ngãi tuyên án tên Đoàn-Nghi 2 năm tù; Cửu Ngộ 6 tháng tù và bồi thường số bạc lại cho bọn Nguyễn Hân, Nguyễn-Ngại và Huỳnh-Liệu.

T. M.

PHÚ-YÊN

Ngán cổ kêu không thấu trời!

Bài dưới này của 2 cha con người chăn vịt mướn, bị điền chủ hiếp vì thân cô, đăng như dưới, nhà đương cuộc xét cho họ nhờ.

L. T. B.

. . .

Chúng tôi là Võ-Lịch 79 tuổi, và Võ-Quang 34 tuổi, ở làng Phú-nhuận, tổng Hòa-đa, phủ Tuy-hòa, làm nghề chăn vịt mướn, xin quan trên xét cho cha con chúng tôi việc sau này:

Nguyên ngày mùng 6 tháng 4 ta năm nay, có tên Trần-Hồi ở làng Đông-mỹ, lấn thả vịt ăn trong ruộng tôi, phá hư 10 gié giống mạ nếp, khi ấy con của tôi (Võ-Quang) thấy bỏ lên và giữ vịt lại, mời làng đến chứng kiến, bắt bồi thường.

(*Tiếp qua trang 3 cột 5*)

Điều tra về dân làm muối và mắm

Cảnh dân làm muối và mắm, các báo thường đăng, tưởng như có tiếng dội qua Pháp. Mới rồi Bộ Thuộc địa có giấy bảo chính phủ Đông-dương điều tra hạng lao động ấy, và xem có thể lập một hội để binh vực quyền lợi cho họ không.

Quan Toàn quyền đã có thông tư đi các nhà Phó Giám đốc Thương chánh.

Tổ chức cuộc du lịch để gạt người

Các báo trước đây đều có đăng tin về cuộc du lịch của lối 50 người trong Nam ra Trung-Bắc-kỳ. Cuộc du lịch ấy do Nguyễn-văn-Kính có tiệm may ở đường Paul Blanchy Saigon). Y đăng ở các báo và in quảng cáo rải khắp: mỗi người chịu 47$ thì xe cộ, ăn uống, ngủ ngơi trong 10 ngày, người tổ chức chịu cả.

Ai hay — theo báo BIÊN-TÍN — người ấy chỉ thuê tọa xe lừa cho du khách đi, khát nước, đói bụng bọ đều bỏ xu tài ra; tiền cu li khuân vác va-li, chở hành lý, khách cũng đều chịu lấy. Đến ngày 9 Septembre là ngày đoàn du lịch ở Hanoi trở về, người tổ chức đi ngỏ nào mất. Tính số tiền thu của du khách trên 2 000$ thì xuất độ 1.000$. Nghe nhiều người trong đoàn du lịch nầy đã nhất định kiện sự lường gạt kia.

Cách lường gạt rỏ văn minh!

XỔ SỐ QUỐC-TRÁI

Ngày 1er-9-37 tại Hanoi

(Lần thứ 62)

Những số sau nầy trúng 100$:

(Tiếp theo)

22 198	34 335	46 104	57 110	67 203
22 481	34 400	46 261	57 166	67 262
22 591	34 439	46 378	57 230	67 347
22 606	34 597	46 429	57 406	67 599
22 632	34 714	46 430	57 560	67 626
22 652	34 885	46 625	57 709	67 697
22 699	35 047	46 247	57 776	67 999
23 712	35 390	46 619	57 295	68 278
23 824	35 697	46 687	57 361	68 346
23 910	35 818	46 725	57 377	68 372
23 124	35 858	46 749	57 547	68 382
23 206	35 900	46 781	57 652	68 457
23 270	36 015	46 829	57 710	68 786
23 463	36 054	46 854	57 783	68 788
23 498	36 166	46 987	57 894	68 425
23 555	36 220	47 192	58 085	68 825
23 823	36 419	47 476	58 356	68 854
23 827	36 534	47 488	58 524	68 923
23 977	36 643	47 750	58 647	68 946
24 066	36 715	47 830	58 973	69 202
24 067	36 891	47 912	58 600	69 3 3
24 117	37 093	47 938	58 724	69 317
24 119	37 125	47 982	58 797	69 477
24 329	37 619	48 044	59 122	69 549
24 424	37 590	48 080	59 133	69 746
24 587	37 669	48 219	59 615	69 774
24 699	37 712	48 489	59 793	69 841
24 872	37 734	48 538	59 951	69 921
24 903	37 812	48 750	59 970	69 983
25 334	37 962	48 853	60 227	70 174
25 594	38 003	48 877	60 264	70 598
25 708	38 237	48 934	60 332	70 614
25 746	38 306	49 049	60 645	70 627
26 168	38 713	49 127	60 659	70 770
26 214	38 572	49 171	60 687	71 006
26 389	38 094	49 179	60 780	71 017
26 432	38 768	49 344	60 866	71 141
26 594	39 016	49 638	61 101	71 454
26 606	39 032	49 813	62 111	71 479
26 610	39 098	49 821	62 183	71 615
26 646	39 139	49 962	62 184	71 798
26 793	39 141	50 114	62 235	71 918
26 836	39 472	50 169	62 374	72 001
27 208	39 567	50 370	62 564	72 112
27 315	39 568	50 477	62 676	72 200
27 379	39 682	50 520	62 752	72 227
27 436	40 023	50 536	62 977	72 272
27 779	40 192	50 538	63 161	72 473
27 788	40 285	50 561	63 172	72 508
28 009	40 302	50 822	63 353	72 640
28 227	40 381	50 899	63 383	72 667
28 318	40 532	50 994	63 428	72 788
28 423	40 535	51 667	63 761	72 803
28 618	40 545	51 689	63 870	72 856
28 676	40 568	52 101	63 881	73 126
28 717	40 747	52 219	64 061	73 177
28 969	40 763	52 334	64 127	73 211
29 089	40 766	52 563	64 132	73 259
29 181	41 089	52 702	64 300	73 520
29 287	41 337	52 767	64 364	73 624
29 868	41 382	52 852	64 516	73 640
30 150	41 606	52 876	64 566	73 710
30 452	41 675	52 878	64 787	73 717
30 566	41 700	52 945	64 897	73 745
30 567	41 829	53 048	64 895	73 824
30 687	41 641	53 049	64 987	73 864
30 822	42 159	53 316	65 018	73 962
31 277	42 182	53 347	65 147	74 195
31 477	42 474	53 569	65 150	74 198
31 749	42 531	53 918	65 282	74 258
31 961	42 557	53 921	65 351	74 349
32 127	42 765	53 943	65 413	74 562
32 189	42 828	54 096	65 464	74 724
32 279	42 884	54 132	65 515	74 778
32 514	42 921	54 268	65 815	74 965
32 674	42 941	54 350	65 833	74 961
32 633	43 043	54 379	66 208	75 019
32 791	43 193	54 501	66 300	75 343
31 916	43 314	54 515	66 347	75 388
32 977	43 436	54 527	66 352	75 474
33 482	43 646	54 658	66 383	75 660
33 566	43 745	54 859	66 385	75 759
33 722	44 046	54 962	66 436	75 841
33 778	44 164	55 010	66 455	75 827
33 812	44 319	55 349	66 853	76 222
33 886	44 969	55 393	66 721	76 271
34 153	45 022	55 901	66 900	76 370
34 176	45 049	56 029	67 166	76 777

(*Còn nữa*)

Giúp nạn dân bị lụt ở Bắc-kỳ

Nhà họ Trần ở huyện Bình-Khê (Bình-định) ông Trần-minh-Tinh đứng thay mặt gởi giúp		5$00
M.M. Lê-nam Hưng Phanthiết		3.00
Lê-văn-Mỹ	»	4.00
Lê-thành-Hưng	»	3.00
Cộng		15$00
Số trước		63.24
Tổng cộng.		78$24

Một đảng cướp mới bại lộ

BÌNH-ĐỊNH. — Gần đây ở hạt Phù-cát, đi đâu cũng nghe đồn về vụ cướp như dưới:

Người ta nói: Làng Tân hóa, tổng Thạch-bàn, huyện Phù-cát, có đảng cướp rất lợi hại; lâu nay chúng vẫn quấy rối cướp giựt nhiều nơi, nhưng hành động bí mật, khôn khéo, lại làm dọa thế nào mà những làng xóm lân cận chẳng ai dám hở môi; vì vậy tha hồ cho chúng làm đến trái phép và ở ngoài vòng pháp luật, chưa lậu tiếng đến tai các quan trên.

Chiều mồng 2 tháng 7 ta, có 2 người đi xe đạp (không rõ tên), ngang qua làng Tân hóa, tức là nơi sào huyệt của đảng ấy, liền có hai tên phỉnh mời kê ách vào nhà quán nghỉ; bỗng chốc cả lũ kéo đến đánh hai người lữ đường kia, trói lại; 2 người khách lạy lục cố nài xin, nhưng chúng vác hai cái xe đạp và hai cái cặp da đông mất!

Hai người này đã đến quan huyện Phù-cát, xin giấy dưỡng bịnh tại nhà thương Qui-nhơn và xin xét việc trên.

Ngót một tháng nay, quan huyện Phù cát gia tâm thám nã, nghe có lập hồ bắt được trên 10 đứa côn đồ, một tên thả đảng, và kiếm được 2 cái xe máy.

Việc này quan trên còn đang tra xét, chờ có tin tức xác thực sẽ đăng tiếp.

RỎ

KHÔI HUYỆN

Nhà Băng Đông-pháp hiện đã phát hành thứ tiền bạc 20$ mới. Coi kỹ xem hình vẽ có khác bạc cũ.

Trung-bắc gần đây trị bọn Hán-gian quá rồi. Tuần rồi ở Quảng-châu, trong mấy ngày, bắt được trí 30 Hán-gian, sau tra xét có chứng thực, đình xử tội bắn cả.

Bọn này chỉ vì ba miếng mồi của Nhật mà chui đầu vào thế, chính phủ Trung-hoa xử oanh đó mới mong dứt gốc được, chớ cũng vô phương cải thiện!

Ông Robert Treber qua Mỹ về Pháp), có thuật chuyện nhà khôi-hài Mark Twain phải bụt cười:

Một bữa nhà khôi hài ấy được kẻ mời dự tiệc, rồi người ta xin ông đọc một bài diễn văn.

Ông bằng lòng, đứng dậy nói:

— Ông Racine đã qua đời, Shakespeare đã qua đời, Mã-phê-luân đã qua đời...

Rồi ông có chắp vài câu về các danh nhân đã qua đời ấy.

— Còn tôi — ông kết luận — tôi nghe trong mình không được khỏe lắm.

Thế rồi ngồi xuống.

Ừ, đối với kẻ ưng chưng và lợi dụng đáng, nhà trào phúng có tội gì mà không làm có lệ để ăn cho ngon chớ!

Dân ngoài bắc bị nạn đó vậy, cảnh càng khốn ai tưởng tượng cũng rõ. Hiện số đói kém hơ vạn ba xiu, trộm cướp nhiều vô số

Theo *Trung Bắc Tân Văn* ngày 22-9-37, vừa rồi một ông già 70 tuổi vì đói quá, đi đào sắn trộm của Trần văn Khóe ở làng Tân an, phủ Yên thế (Bắc-giang), bị khỏe đánh chết!

Những kẻ xài tiền như nước chảy, đua nhau mặc nầy tiêu nọ, có ai nghĩ đến cảnh ấy không?

Đại sứ Anh bị đạn ở Thượng hải, gây ra chuyện giao thiệp giữa Anh-Nhật: một bên không nghỉ, một bên trả lời kiếm đủ chối cãi, không nhận lỗi, kéo dài mấy tuần. Nay tàu bỏ ở Đông kinh có đăng cái tin rằng các nhà ngân hàng Luân-đôn không tín nhiệm đồng bạc của Nhật, không chịu giao hoán, để báo cái thù bắn đại-sứ bị thương mà Nhật không nhận lỗi kia.

Ngân tệ Nhật bị Anh tẩy chay, có chín trụy lạc, các nhà ngân hàng Nhật lấy làm lo ngại, đọa thành phố Nhật phải theo đường ngoại giao mà giải quyết vụ ấy cho sớm sớm.

Đánh nhau bằng súng, xe tăng và tàu bay, vẫn đáng ghê, mà bảo thà bằng cách dùng thế lực kim tiền càng đáng ghê nữa vì không có tiền thì súng đạn cũng tịt ngòi!

CHÍNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP

CUỘC XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

KỲ THỨ NHÌ NĂM 1937

900.000 đồng bạc

Chia làm NĂM BỘ mỗi bộ 180 000 vé mỗi vé 1 đồng bạc. (NAM KỲ, CAO-MÊN BẮC KỲ TRUNG KỲ và AI-LAO) Nơi xổ định ở HANOI, và thôi bán vé trước ngày xổ 2 ngày Các ngày xổ số sau nầy:

8 Août, 9 Septembre, 14 Octobre 2-12 1937 và 8 -1938

Mỗi lần có 4029 số trúng như sau nầy:

1 số trúng		4.000$	4.000$
8	»	1.000.	8.000.
60	»	100.	6.000.
360	»	50.	18.000.
3.600	»	10.	36 000.
4.029			72.000$

Có năm số lớn chung cho cả 5 bộ

Xổ tại HANOI ngày 8 tháng giêng năm 1938

1 số trúng 100.000$ 1 số trúng 40.000$.

4 » » 20.000. 2 » » 10.000.

Những vé hoặc trúng hay không trúng vẫn kỳ xổ của năm bộ đều được dự vào cuộc xổ chung lấy 5 lô lớn.

CHÚ-Ý: BỘ NAM-KỲ từ số 000 000 đến số 099 999 và từ số 190000 đến số 199.999 — BỘ CAO MÊN từ số 200 000 đến số 229 999 và từ số 370.000 đến số 399 999 — BỘ BẮC-KỲ từ số 400.000 đến số 429 999 và từ số 500.000 đến số 529 999 — BỘ TRUNG-KỲ từ số 600.000 đến số 629 999 và từ số 700 000 đến số 729.999 — BỘ AI-LAO từ số 800 000 đến số 829 999 và từ số 900.000 đến số 929 999

Đã có đĩa Victor mới

BAN **PHỤNG-HẢO**

Cô Phùng-Hà, Tư-Sang.
M.M. Năm-Châu, Tư-Ut ca nhiều tuồng mới đặc sắc.

SOCOA
—HUẾ—

ĐẠI-LÝ ĐỘC-QUYỀN
PHILIPS RADIO
VÀ
PILOT

Sữa
NESTLÉ
hiệu CON CHIM

Sức Khoẻ Của Trẻ Con
Nhiều Chất Bổ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp

Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh các nhà thương binh và các trường học Lyc6es ở **Khắp Đông-Dương**

ĐÀN ÔNG THẬN HƯ

THUỐC LƯƠNG NGHI BỔ THẬN

của Lê-huy-Phách là thứ thuốc « bổ thận » hay nhất ở xứ này!

Thận là cơ quan hệ trọng cho sự sinh dục của đàn ông. Thận suy sinh nhiều chứng: đau lưng, váng đầu, rụng tóc, mờ mắt, ù tai, thân thể đau mỏi, buồn bã chân tay, tiểu tiện khi trong khi vàng, tinh khí loãng... hoặc sinh ra mộng tinh, di tinh, hoạt tinh, nhiệt tinh, lãnh tinh, liệt dương. Các bệnh này đều làm hèm đường sinh dục.

1) *Di tinh.* — Khi cường dương, không cứ lúc nào, tinh khí không kiên được, mà tiết ra.

2) *Mộng tinh.* — Khi ngủ mơ, giao hợp với đàn bà, tinh khí cũng ra.

3) *Hoạt tinh.* — Tinh khí không kiên. Khi giao hợp tinh khí ra mau.

4) *Nhiệt tinh.* — Tinh nóng.

5) *Lãnh tinh.* — Tinh lạnh.

6) *Tinh khí bất sự nạp tử cung.* — Tinh khí rã rí rỉ, không bắn vào tới tử cung.

7) *Liệt dương.* — Gân đàn bà mà dương không cường được.

8) *Sau khi khỏi bệnh phong tình.* — Đau lưng, rụng tóc, váng đầu, kém tráng thân thể đau mỏi, ướt quí đầu, tiểu tiện có ít vẩn...

Có các bệnh kể trên dùng LƯƠNG NGHI BỔ THẬN số 20 của LÊ HUY-PHÁCH đều khỏi cả. Bệnh lâu năm làm cũng chỉ dùng tới 2, 3 hộp đã thấy hiệu nghiệm lạ thường! Giá 1$00 một hộp.

Thuốc này bào chế rất công phu có vị phải tẩm phơi hàng tháng để lấy dương khí; Có vị phải chôn xuống đất đúng 100 ngày để lấy thổ khí. Thuốc này làm toàn bằng những vị thuốc làm cho thận bộ được sinh khí, cố tinh, và đắt nhất là vị « hải cẩu thận ». Công hiệu của thuốc này không phải là nhỏ vì nó giúp cho mọi người được hoàn toàn như ý!

ĐÀN BÀ BẤT ĐIỀU KINH

Uống 1 hộp thuốc «Điều-Kinh» của LÊ-HUY-PHÁCH khỏi ngay

Kinh hành khi lên tháng, khi xuống tháng, hoặc 2, 3 tháng mới hành kinh một lần, hay thấy kinh 2, 3 lần trong một tháng... tức là kém huyết mà mắc bệnh bất điều Kinh đã không điều, còn sinh ra nhiều chứng: váng đầu, ù tai, chóng mặt, mỏi xương sống, ăn ngủ không điều hòa...

ĐIỀU KINH CHỒNG NGỌC số 80 giá 1$50. Riêng dùng cho các bà đã có chồng mà mắc bệnh Bất điều. Dùng một hộp thuốc này kinh điều ngay, lại mau có thai.

ĐIỀU KINH BỔ HUYẾT số 21 giá 1$00. Riêng dùng cho các cô chưa có chồng. Dùng một hộp thuốc này kinh nguyệt điều hòa, tăng thêm sức lực, khỏe mạnh luôn luôn...

LE-HUY-PHACH

N 149, RUE DU COTON, 149 — HANOI

ĐẠI LÝ Ở TRUNG-KỲ. — Thanh hóa: Thái Lai 72 Route Bến thủy. Vinh: Sinh Huy 80 phố ga. Huế: Vân Hòa. 29 Paul Bert. Qui Nhơn: Trần văn Thông Av Khải định. Quảng-Ngãi: Lợi-Hưng Route Coloniale 6 Khatrang: Ng. Giai Tuyên Tailleur tonkinois. Tuy-hòa: Ng-n Thiện. Dalat: Nam Nam được phòng. Phan-rang: Bazar Tô-văn Phanri: Ích công-thương-cục. Faifoo: Châu-Liêu, 228, Pont Japonais. Pleiku, Thái quang Khanh. Và khắp các tỉnh lớn Trung, Nam, Bắc, Ai-lao, Cao-miên đều có đại lý cả.

TRUNG NHẬT CHIẾN-TRANH

(Tiếp theo trang 1)

một, dến ném bom tung tăng xuống mấy nơi trong thành phố Quảng châu, rồi cái bay về mạn tây, cái bay về mạn bắc. Một lát sau, lại đến ném bom lần nữa. Không quân Tàu lên tăng chiến, bắn rơi được 3 chiếc phi cơ của Nhật.

300 CHIẾC MÁY BAY NHẬT SẮP CÔNG PHÁ NAM KINH

Thượng-hải, 21-9 — Hôm qua, máy bay Nhật đã mấy lần thả trái phá xuống Nam kinh song không ăn thua gì cả.

Theo lời tuyên bố của nhà đương cuộc Nhật đương sắp sửa cử hành một trận tổng công kích Nam kinh, thì sẽ có từ 200 đến 300 chiếc máy bay tham dự. Song người ta nói chắc rằng cũng chẳng thiệt hại gì cho lắm, vì Tàu có nhiều giàng sáng bắn máy bay kiểu tối tân đặt khắp thành phố Nam kinh.

NHÀ ĐƯƠNG CUỘC Ở NAM KINH KHINH THƯỜNG KHÔNG QUÂN NHẬT

Luân-đôn, 21-9 — Theo phái viên báo Daily Express ở Tàu thì nhà đương cuộc Tàu ở Nam kinh không một chút gì nao núng vì lời tuyên bố của Tổng hành dinh Nhật, hãm dọa sẽ dùng đại đội không quân lớn mạnh bom xuống mấy nơi hiểm yếu quan trọng cho việc động binh của Tàu; như Nam kinh, đặng sớm liều kết cuộc chiến tranh ở Viễn đông.

Luôn hai ngày chúa nhựt và thứ hai, máy bay Nhật đã nhiều lần tới liệng bom xuống Nam kinh, song trong mười phần không đạt mục đích được 1, 2 phần. Một phần lớn bị sáng cao xạ của Tàu bắn rất gắt, làm thành một tấm vách thành đạn lửa trên không trung không thể vượt qua lần đạn sáng cao xạ thì bị bắn rớt hết quá phân nửa còn dư lọt vô kinh thành liệng bom lại bị máy bay Tàu vi đánh rất gắt.

Các giới quân sự ngoại quốc cũng nhìn nhận rằng cuộc phòng không của Tàu hết sức hoàn bị. Trên các gò nổng ở chung quanh Nam kinh có đặt vô số súng cao xạ, thiệt là trở lực lớn lao bất ngờ cho các cuộc tấn công của máy bay Nhựt.

Ngoài ra, nhà đương cuộc Tàu mới đây đã bộ binh xây dựng nhiều hầm hố rất kiên cố cho lương dân đặt trú khi có máy bay giặc tới liệng bom.

Bởi vậy, chánh phủ Nam kinh rất điềm tĩnh trước sự dọa dẫm của Nhựt và trấn tĩnh, tỏ vẻ khinh thường không quân Nhựt là khác.

40.000 QUÂN TÀU THOÁT VÂY Ở TRÁC-CHÂU

Bắc bình, 20-9 — Sau mấy trận thắng lợi trên đường Bình-Hán, quân Nhật tuyên bố có vây được nhiều sư đoàn quân Tàu song sự thiệt thì chỉ có một sư đoàn 40.000 do tướng Tôn-liên-Trọng chỉ huy, sư đoàn đó cũng đã thoát vây mà chạy xuống sông Cự mà rồi.

QUÂN TÀU THẮNG TRẬN Ở ĐƯỜNG TÂN PHỐ

Tỷ-nam, 21-9 — Trên mặt trận Tân-Phố, quân Tàu hơn luôn. Hồi 2 chiều ngày 20, quân Tàu thu phục được Lưu gia viện, Trần gia viện, Lý trình tranh.

Cánh ga Diên quan đến chừng 5 dặm, quân Tàu cũng thắng. Cao quan đến cũng sắp thu phục được.

Luôn mấy trận, quân Nhật bị tử thương rất nhiều.

TÀU ĐÃ ĐỊNH KỲ KHÁNG CHIẾN TRÊN CẢ CÁC MẶT TRẬN

Nam-kinh, 21-9 — Vì sở vận cơ cải thế nguy vong, Trung quốc cần phải có 1 chính phủ quân sự, cách tổ chức đã định xong, chủ tịch là Tưởng-giới-Thạch. Tướng chỉ còn chờ Khổng-tướng-Hy ở Âu châu về sẽ hạ lệnh kháng chiến trên tất cả các mặt trận.

CHÍNH PHỦ NAM KINH ĐÃ VAY ĐƯỢC CỦA CÁC NƯỚC 126 860 VẠN ĐỒNG

Nam kinh, 21-9 — Khổng-tướng-Hy vừa gởi điện về Nam kinh nói rằng việc Trung quốc kháng Nhật, được hầu hết các nước giúp sức về mặt kinh tế. Hiện Không đã vay được số tiền nhẹ lời của mấy nước là 126 860 vạn đồng, sẽ lục tục gởi về nước.

40 VẠN HỒNG QUÂN NGA ĐÃ LIÊN LẠC VỚI HỒNG QUÂN TÀU

Trương-gia-khẩu, 21-9 — Hơn 40 vạn bộ đội quân tình nhuệ hồng quân Nga đã kéo đến biên cảnh Hắc long giang. Hồng quân Tàu thuộc quyền chỉ huy của Chu-Đức và Bành đức Hoài, đã tìm được tới liên lạc với hồng quân Nga rồi.

Vấy tình thế ấy quân Nhật ở Quan đông đã vội phải thêm viện binh lên tiếp tuyến.

VỢ CHỒNG MAO-TRẠCH-ĐÔNG CHỊU TRÁCH NHIỆM ĐÁNH MÃN CHÂU

Nam kinh, 21-9 — Hồng quân do Chu Đức và Bành đức Hoài chỉ đánh quân Nhật ở Trương Bắc và Trương gia khẩu, hiện đã lấy lại được hai nơi ấy rồi.

Mao trạch Đông thống suất chừng 20 mươi vạn người, lại có người vợ là Hà Kỷ nữ sĩ giúp sức. Hôm vừa rồi vợ chồng Mao tá liên danh gởi điện về Nam kinh xin chịu trách nhiệm đánh Mãn châu, và sin chánh phủ trung ương cấp lương thực, đạn dược v. v... trong 6 tháng, vì theo kế hoạch của Mao thì trong 6 tháng có thể đánh chiếm được 1 nơi nọ để cung cấp các sự cần dùng cho mình.

HẠM ĐỘI CÁC NƯỚC KHÔNG CHỊU RÚT RA KHỎI HẢI PHẬN NAM KINH

Thượng-hải, 21-9 — Vì không quân Nhật sắp sửa cử hành 1 cuộc tổng công kích thảy các trận tuyến của quân Tàu, muốn cho rộng đường hoạt động, nên thấy sứ đồ đốc Nhật là Cốc mưu có gởi thông điệp yêu cầu các chiến thuyền của Âu Mỹ đóng ở Nam kinh dậu cho xa thành phố.

Nhưng vừa rồi các quan Tư lệnh các hạm đội của liệt cường đã trả lời cho Đề đốc Nhật rằng họ không thể tiếp nạp điều yêu cầu ấy được.

ANH ĐỐI VỚI VIỆC NHẬT YÊU CẦU RÚT CÁC CHIẾN HẠM ANH RA KHỎI THỦY PHẬN NAM KINH

Luân-đôn, 20-9 — Người ta lấy làm tức giận về việc Nhật yêu cầu rút các chiến hạm Anh ra khỏi thủy phận Nam kinh. Các giới người Anh thấy đều biểu đồng tình về sự Hải-quân Đề-đốc Anh Little và quyền đại sứ Anh ở nước Tàu đã cự tuyệt lời yêu cầu này của Nhật.

Người Anh nói: Tuy rằng theo quyền hạn, Hải quân Đề-đốc và Đại sứ Anh đã nhận trách nhiệm về sự cự tuyệt lời yêu cầu kia của Nhật mà không hỏi trước Chính phủ Anh, nhưng chắc Chính phủ Anh sẽ cũng mạng chuẩn sự cự tuyệt ấy, vì ngoại giao giới cũng cho là những điều yêu sàu như thế không thể thừa nhận được, bởi lẽ rằng: người Nhật ở tại địa phận ngoại quốc, người Anh cũng công nhận cho người Nhật có quyền gì được ra lệnh cho các nhà đương cục Anh tại địa phận ngoại quốc ấy.

CHÍNH PHỦ ANH PHẢN KHÁNG VIỆC ĐÁNH PHÁ NAM-KINH

Luân-đôn, 22-9 — Sau khi nắm được lời thông cáo của Nhật về việc sắp đánh phá Nam kinh, chính phủ Anh đã giao đại sứ ở Đông kinh phản kháng cùng chính phủ Nhật. Anh cho những việc đánh giết kiều dân Anh ở Nam kinh là không chính đáng. Vậy Nhật phải chịu hoàn toàn trách nhiệm về những tai nạn xảy ra cho các kiều dân Anh và những sự thiệt mạng về tài sản của họ.

THỦY THỦ ANH KHÔNG CHỊU CHỞ THAN QUA NHẬT

Londres, 21-9. — Thủy thủ trên chiếc thương thuyền *Servern Leigh* của Anh đã nhất định từ chối không chịu giúp việc cho tàu để chạy từ Hương cảng qua Nhựt. Rồi lại thì tàu *Servern Leigh* chở than đá sẽ thấy thủ nói rằng: Than đá là một nguyên liệu cần dùng cho kỹ nghệ chiến tranh. Chở than đá qua Nhật tức là giúp Nhật đánh Tàu.

HUÊ-KỲ DỜI LÃNH SỰ QUÁN XUỐNG MỘT CHIẾC CHIẾN HẠM

Luân-đôn, 21-9. — Theo lời yêu cầu của Nhật, Đại sứ và nhân viên trong lãnh sự quán Huê-kỳ đã đời xuống chiếc phóc thuyền *Luzo* rồi phóc thuyền đó nhổ neo, lia bến trong sông Dương tử, chạy đi đậu nơi khác.

Nhà đương cuộc Nam kinh coi đó là một cử chỉ có ích lợi tới hiệp ước giao hảo Hoa-Mỹ và tỏ ý phiền trách chính phủ Hoa thịnh đốn. Dư luận Trung hoa kết cục lấy làm bất bình.

Việc trong nước

(Tiếp theo trang 2)

Làng đã có làm đến xanh thẻ, và tôi có mời lý hương làng hỏ cậu (làng Quảo lâm) chứng kiến; không biết ý gì làng đã không xử lại cho Trần-Hối nhận vịt về. Chiều ngày mùng 7, Trần-Hối, hai người ở và bà con đến ý (5 người) lên qua chuồng vịt mắt lắm, trộm vịt của tôi. Người nhà thấy, ngăn cản, thì chúng nó bỏ vịt chạy, còn lão Trần-Hối lại làm nguyên, nhảo lo lăng tại phía trên chuồng vịt cản tôi chừng 30 thước tây, và nói là tôi lâu mất hết vịt của y. Vì vậy, tôi có đem lễ đến thưa làng làng trình tổng, làng trình quan p' à Tuy hộp. Qua ngày mùng 10 tháng 4, phải phó về, bảo hai đàng phải xuống Phủ hầu. Ngày 12 quan Phủ sức khai, thì Trần-Thấy (con Trần-Hối) khai tôi ăn cắp của nó 500 con vịt. Nhưng số vịt của tôi chỉ có 400 mươn của Nguyễn-Minh, hiện có giấy mươn. Vì hai đàng tranh nhau bầy vịt ấy, nên quan Phủ có bắt làm tờ cam đoan số vịt của mỗi bên là bao nhiêu, sau lông gì quyanh vịt ai thấy mấy trăm. Tôi có làm tờ cam đoan rõ ràng.

Ngày 14, phó phải Đội lý hiệp với phó tổng và lý trưởng về khám, thì quả y như tờ cam đoan của tôi. Hội đồng lại còn thí nghiệm, bắt lần bầy vịt thả trên đường cái quanh cách hai chuồng 1500 thước. hễ vịt về chuồng ai là của chủ ấy. Khi ấy vịt về chuồng tôi, nên hội đồng cho tôi tạm nhận bầy vịt ấy về, để chăn giữ cho kỹ, song có phải hương bản và hương kiểm thị hoạch thâu trứng vịt đó, còn việc ấy về trình lại quan xét.

Ngày 21, hương bộ Trần-Thức sức tên Trồng là giấy của làng, ra chỗ canh vịt lấy mỏ đem về cắt ở nhà làng, rồi trong đêm ấy, khi 12 giờ khuya, có 6, 7 người kéo nhau đến chuồng vịt ăn trộm vịt của tôi. Vợ tôi bỏ lên, hương bộn vô bàng cản tiếp cứu, chạy rượt theo gần 2 dãy số, mới chộp vịt lại được, chúng bỏ chạy hết, chỉ bắt được tên Trương-Lân (rể của Trần-Hối) và thấy mặt Nguyễn-Quyền, Nguyễn-Lộ, Nguyễn-Năng, Nguyễn Nhạc và có lý hương làm dân canh thả. Ngày 22 giải tên ấy xuống Phủ.

Từ ấy đến ngày 23 tháng 6 ta, không thấy quan xử đoán gì cả, lại sức cho chánh tổng hiệp với lý hương mà bán phát mất bầy vịt của tôi!

Ngày 23 tháng 6, quan Phủ lại sức trát đòi hai bên đến xử, và bắt tôi phải đòi:

Tiền cơm thuốc cho Trần-Hối	6$00
Tiền dân canh	25$50
Tiền mươn dàng	32$00
Tiền cơm và lý hương	8$60

và làm án tôi 1 tháng tù, bay 10$00 phạt lại phải đền cho Nguyễn-Minh 400 con vịt.

Ức quá, ngày 27 tháng 6, tôi có đơn kêu Tỉnh và quan Sứ. Ngày 22 tháng 7 có trát Tỉnh sức khai về khoản tôi đánh Trần-Hối. Đến giữa Tỉnh, y khai tôi không đánh y, mà là con của tôi (Võ-Quang) đánh.

Tôi nại xin quan đốt lăng, tổng và con chứng để xét lại kẻo ức, vì Trần-Hối vu tôi. Vì vạo khi ở Phủ y khai tôi đánh, khi ra Tỉnh lại khai cho con của tôi đánh?

Nhưng Tỉnh cứ theo tờ bẩm của quan Phủ Tuy hòa mà làm án con của tôi, lấy làm ức, vì:

1) Trương-Lân ăn trộm vịt của tôi khi ban đêm, sao quan Phủ không xử đến?

2) Trần-Hối thả vịt ăn mạ của tôi, sao không bắt bồi thường lại cho tôi?

3) Tại sao Quan Phủ sức bán đến giá 400 con vịt của tôi cho Nguyễn-Minh?

4) Vì lẽ gì xử tôi thua kiện phải bồi phí tổn cho dân canh và lý hương?

5) Đồng lý từ tuần sau, không có cho mươn, vì tại lúc ấy là tháng 4 làm chưa gặt, sao quan Phủ lại xử bắt tôi phải trả tiền mươn đồng cho làng 30$00? Xin cam đoan với Quan trên sức làng tượng xách coi lương coi mấy năm trước đồng ấy có cho mươn hay không?

6) Ngày quan sức bán phát mất vịt, có Nguyễn-Minh là chủ vịt ra can thiệp, sao quan không xét nhẻ lý?

7) Số trứng vịt đẻ, làng thâu giữ, từ 11 tháng 6 đến 23 tháng 6 sao quan biểu bồ là lý gì?

Vậy chúng tôi rất mong ơn quan trên lấy lòng minh chánh xét lại cho chúng tôi nhờ kẻo ức lắm!

Võ-Lịch và Võ-Quang đồng ký

XÀ-PHÒNG NHÀ-QUÊ

Xà phòng Nhà-Quê mới ra đời và được chứng nhận tại Tòa Qui-nhơn rồi. Các Cô, các Cha và các bà nhà Phước mua dùng nhiều và có lời khen: « Xà phòng Nhàquê tốt hơn hết ».

Tại sao xà phòng Nhàquê tốt hơn các thứ khác??

Vì
1°/ Nấu theo kiểu Marseille, lọc lấy thuốc ra bỏ hết mới thành xà phòng được.
2°/ Xà phòng Nhàquê ở chính nơi thổ sản dầu, nấu tinh phần đầu
3°/ Xà phòng Nhàquê không tốp, giặt ít bọc, nhiều bọt và mau trắng ý phục, lại xài ít nước mà không hôi

Vậy các Ngài nên coi chừng các thứ xà phòng phấy sống, vì dùng đến phải mau hư y phục!!

Xà phòng Nhàquê mong các Ngài nếu lòng tín thành cho nên kỹ nghệ nước nhà mới mở lần đầu tiên nơi chợ giữ được đứng vững và thịnh vượng, rất đa tạ.

Xà phòng Nhàquê của nhiều Đại-lý đã tư cách khắp nơi.

Ngài nào cần hỏi điều gì, xin viết thơ thương lượng.

Savonnerie Nhà-Quê
NGUYỄN-NGỌC-THINH
Fondé pouvoir
KINH-DƯƠNG
(Annam) Phú-mỹ

Trời nóng giết người

Các nhà có con nít nên để ý

Lúc này khí trời độc địa nóng nực, nên con người mà nhứt là trẻ em thường hay sanh ra ban sưa, ban trắng, ban đỏ, ban dát, trái trời, trái rạ, trái giống, v. v... làm cho nóng nẩy trong mình như lửa đốt, hay là con nóng con lạnh, miệng lưỡi khô khan khát nước, nhức đầu, tứ chi rã liệt, nếu không sớm trị để lâu nhập vào tâm, can, tỳ, phế làm cho nóng mê man, sốt, nói xàm, rất nên nguy hiểm cho tính mạng vô cùng, hãy dùng thuốc THỐI NHIỆT TÁN hiệu ÔNG-TIÊN trong 5 phút hết liền. Chớ như vậy. Mỗi gói: 0$10.

Người hèn xỏ cách nào?

Dùng thuốc tiêu xỏ hiệu ÔNG-TIÊN cũng đặng vì không đắng không hôi, không phải lỗ, không đau bụng. Khỏi cần kiêng cữ, lúc đặng có việc ăn uống như thường, mà xỏ vỏ số đàm đọng phiền độc và sẵn lỉ. Mỗi gói: 0$10

Thuốc ho bổ phổi hiệu ÔNG-TIÊN

Trị ho gió, ho phong, ho cảm, ho cảm, ho đàm, ho có đàm hoặc không đàm cũng dùng đặng có thai mà ho, ho sâu bụi, dùng vài thuốc này, quí Ngài cũng sẽ vui lòng khen tặng vô cùng. Mỗi gói 0$10. Có bán khắp nơi và hai chi cuộc Saigon, 232, rue d'Espagne, Dakao, 188, Boulevard Albert 1er bên cạnh nhà thuốc.

THI TỪ TÙNG THOẠI

MINH-VIÊN

(Tiếp theo)

Phú quí hà sơn thượng tại vân,
Đương niên tăng thử bội phong vân.
Khung giang hữu lộ thông Man cốc,
Hồng hải vô tình dẫn Pháp quân.
Vũ quốc đông cung du tác tượng.
Trấn tây lão tướng dẫng linh phần.
Kinh qua ức thử qui lai nhật,
Bả tửu bằng cao nhứt điểu quần.

富貴何山尚在雲
當年曾此會風雲
守江有路通蠻谷
紅旗憶昔引佳軍
海國東宮供奉盛
滇西老將鎮邊境
經過尚欲頻來日
把酒攀高一弔君

DỊCH:

Châu-lớp giàu sang tiếng thuở nay (1)
Giờ mây xưa vẫn hội mới nầy. (2)
Sông Khung đường suốt thành Man-cốc. (3)
Biển đỏ tàu đưa linh Thái tây. (4)
Tượng cỏ Đông-cung đồng đúc đó, (5)
Một thiêng đại tướng đá ghi đây. (6)
Thoảng qua hãy bẹn ngày đi lại,
Viếng cảnh, lên cao dốc chén đầy.

XV

Ở Khâm-lớn một tuần đợi tàu đi Côn-lôn. Ngồi không, nói chuyện chăm, nhân cùng đọc mấy bài thi mới làm gần đây nghe chơi cho qua thì giờ.

a) Cụ Đặng-Thai-Sơn đọc bài:

« Đưa cụ Sào-Nam Nam-du ».

(Lúc ấy cụ Đặng làm Giáo-thọ phủ Hưng-nguyên mà cụ Sào vào Kinh và đi Nam sau khi Bắc-du mới về).

Bắc châu vị dĩ phục Nam châu,
Hồ hải hào tâm bất khẳng thu,
Tự tiếu thư sanh do bạch diện,
Khả vô kỳ khí ngạo thương châu,
Thái dương thổ dược tầm cao sĩ,
Trường lấy quan bi điếu cổ hầu,
Độc hữu Tam thai nhàn tán hửu,
Tương tư tịch tịch ỷ giang lâu.

北州尚未服南州
海闊誰能限壯遊
己必生氣騁百夕
未衰此奇探觀三夕
復不覺懷弔閱倚
州牧區洲士俠友樓
天笑無論垂有思

DỊCH:

Vừa ra Bắc đã lại vào Nam,
Hồ hải lòng hăng bước chửa nhàm.
Tự nghĩ thân nầy còn mặt trắng,
Há không khí lạ ngạo đời phàm.
Cỏ-hầu lấy nọ tìm bia đá. (7)
Cao-sĩ làng kia hái thuốc thơm. (8)
Lưa có Tam-Thai người bạn cũ, (9)
Giang lầu ngồi dựa ngóng thêm đêm.

b) Tập-Xuyên đọc bài cảm tác:

Cường bạo cần cầu hướng đông hồn,
Thất thư hà nhân chúng bọn côn,
Hồ báo phệ nhân kiêu bạch trú,
Yêu ly tải đạo vũ hoàng hôn,
Thiên tâm vị bối hoàng nhân họa,
Văn tự nan chiêu cố quốc hồn,
Tao thủ bất kham tân bắc vọng,
Di thiên trần vũ ám trung nguyên.

狂太虎妖天文搔疆
波息豹魑心孚首天
涼何噬戮求罰不盡
涼人人道飾招場雨
向豺嗣鋒黃故頻暗
東鋪白賈人國北中
奔振壹作鵬瑰儲原

DỊCH:

Biển đông ngọn sóng cuộn tròn ghê!
Gốc họa nầy ai vải giống kia?
Hùm cọp ban ngày tung kiếm thịt,
Yêu ma đường tối múa ra nghề.
Giống vàng họa lớn trời chưa bỏ,
Nước cũ hồn xa gọi chửa về.
Buồn rứt gối đầu trông cõi Bắc,
Mịt mù mưa bụi kéo tư bề! (10)

* * *

c) Tôi đọc 2 bài vô đề (2 bài thi nầy làm sau khi 2 cụ Phan đã sang Nhật-bản):

1/ Hội thử hà sơn mộng vị tỉnh,
Hốt giao kỳ tướng nhập minh minh,
Sở giang hữu khách hoài cô kiếm,
Thục đạo hà niên khiển ngũ đình,
Vạn lũ xuân tâm tâm bất tử,
Thiên niên cố trủng quỉ vô linh,
Sinh trung chỉ giải ba nhân khúc,
Bạch tuyết ca thành độc tự thinh.

2/ Phong lôi tứ bích trú hôn hôn,
Mộng khởi hàn song tịnh yểm môn,
Địa ngục sổ trùng vô nhật nguyệt,
Thiên nhai chích ảnh hữu càn khôn,
Đồng đà mục hạ tân đình lệ,
Đỗ vũ thanh trung cố quốc hồn,
Thành thượng nhứt thăng lâu thượng vọng,
Phù tang đông bạn quải triều dôn.

1/ 回首蓬萊萬千郭白風夢地天鵑杜猶伏
首歎江湖續年中霖雷起驟雨吃字上飄
何奇有何事故只眼四事歎登日都一東
山想客年霖深解或登重重影下中層昨
夢入網億心鬼已鵑雲醉無有新故猶猶
來冥孤五不解人自作此日乾半國上朝
組只劍了死雲血鼎作門月地旗環龍

2/

DỊCH:

1/ Gánh lại non sông giấc mộng nồng,
Khiến người tơ tưởng giữa mênh mông.
Sông sâu khách đã mang gươm tách,
Núi hiểm năm nào mở nẻo thông?
Muôn mối tơ tâm lòng chết chửa,
Ngàn năm mả cỏ quỉ thiêng không?
Ba-nhân khúc nọ nhiều người họa (11)
Bạch-tuyết ca rồi chỉ ngóng trông (12)

(Sẽ tiếp)

(1) Câu ngạn: Phú quí Châu-lớp
(2) Vua Gia-long gây nền trung hưng nhờ sự Nam kỳ.
(3) Man cốc, tỉ thành nước Xiêm.
(4) Chỉ Hoàng-thái-Hinh sang lấy của việc
(5) Tượng Thái-Tử với Bá-đa-lộc.
(6) Mã Thượng-công-Duyệt.
(7) Tức lấy-tây trường-dọc ông Phóday-Tử Lộc khê hầu đóp ở Quảng bình.
(8) Làng Thai dương gần chỗ Thuận an, là làng ông Cao-Xí, Hoàng Quang có làm bài: Hoài nam khúc.
(9) Tam Thai là hiệu của cụ Đặng nguyên-Cẩn.
(10) Chỉ cuộc nước Tàu lộn xộn.
(11) Ba nhân: khúc hát cổ.
(12) Bạch tuyết: khúc hát hay.

Bệnh Quỷ Thuốc Tiên

Nếu các ngài mắc bệnh Lậu, hay Tim La, mới hay đã nặng nề, hay Lậu đã Thấp-nhiệt, thì trong người đã được khỏe mạnh, chỉ khi nào thấy đàn bà nằng nặng vào trong người mới nảy thì cũng có lí mà, hay nước đái vẩn vẩn, hay có cặn trắng, như thế là lậu thấp nhiệt, bệnh như thế vô tình đi với vợ, khi người vợ mắc phải thì không dám hỏi gì, chỉ thấy ra khí hư huyết bạch, sau cái vì trứng sẽ nở ra vào trong tử cung, thì hay lạnh bụng, đau bụng, đau giọc con (Hòn cu) đa thì vàng, hay nóng nổi vật, hay nhức đầu v. v., vì thông dan buốt vì thế nên đàn bà nó ngán và lo, vì thế không mấy người biết trường không phải bệnh lậu, như thế để lâu sinh ra lắm bệnh nguy hiểm lắm. Vậy các ngài mắc các bệnh đó mà đã nặng nề thử thuốc, trong Nam, ngoài Bắc, rồi, bệnh vẫn không khỏi và rồi hết tiền đến. Bà cứ tin dùng thuốc HOÀNG VĂN ÁI 67 Rue Jules Ferry (Route) nặng thế nào cũng mau khỏi và rất hết sạch nọc độc, người không đại, không hại gì mà được, thuốc như thần, chỉ có bản hiệu không như mọi người nói như thần như thánh rồi lại chỉ là làm người có bệnh, tiền mất bệnh còn, còn thuốc của bản hiệu bổ uống là khỏi, thuốc lậu 1$60; Tim-La 2$00 1 lọ, thì mua gửi tiền bảo giờ mới có; bản hiệu Lê Mem-Hang Phantiet, Quảng Lợi Cửa Cồn Phan-Rí, Mỹ Liên 60 A cours Paul Beaver Haiphong cần đại lý tỉnh Saigon, vân vân.

TRỊ TẬN GỐC

Tuyệt nọc các chứng bịnh

Phong tình

Chỉ có thuốc

SƯU - ĐỘC BÁ - ỨNG - HOÀN

HIỆU

ÔNG - TIÊN

hay hơn hết, hết
cứ bịnh nặng nhẹ lâu mau
thế nào, dầu cho độc đi nữa thuốc

SƯU - ĐỘC BÁ - ỨNG - HOÀN

Hiệu ÔNG-TIÊN cũng tống lối gốc
độc ra dứt tuyệt khỏi cần
trừ căng không hại
sanh dục không
hành bịnh
nhơn

✚

Cam đoan chắc chắn, trăm người không sai một (chắc như vậy).

ĐÓN COI SỔ BÁO TỚI

bức thơ ở Pháp-quốc
gởi về khen tặng

Có bán khắp nơi

Hơi người bị bệnh hen, nên thở cho dễ chịu!

"Thật không gì khó chịu bằng sự khó thở! Lúc đi, lúc chèo thang gác, hễ khó thở thì ho sù sụ ngay, khạc nhổ luôn, chả làm sao cho người được.

Biết bao nhiêu người có bệnh hen, bệnh ho ra đờm đã khổ sở nếu chịu chữa bằng thuốc «Sirop des Vosges Cazé» Thuốc ấy đã chữa khỏi rất nhiều người, có nhiều thư cám ơn lắm chứng.

Hơi người bị bệnh hen, bệnh ho ra đờm, trông người ta đi lại nhẹ nhàng mà không thở ra sao được như vậy sao?

Nếu các người muốn được như mọi người, nếu muốn biết đủ các sự vui sướng ở trên đời, nếu muốn sống thì nên theo lời khuyên của chúng tôi: uống thuốc ngọt Vosges Cazé.

Sự đau đớn sẽ chóng hết ngay, thở được nhẹ nhàng dễ chịu, vì thuốc ngọt Vosges Cazé không thể nào không chữa khỏi bệnh ho sổ mũi, bệnh hen tức bực, nghe như gió thổi trong ngực và ho cả ngày.

Sirop Vosges Cazé

Bán tại các hiệu bào chế, hay tại hiệu
BAZÉ, Pharm. 69 bis, Avenue de Châtillon, Paris

Cáo bạch

Các nhà buôn nên biết...

Mỗi nhà chỉ mất có năm đồng xu tem gửi thơ về lấy mẫu và giá hàng ngay thời sẽ được giá hạ, bèo ít ngày nữa thời giá lại cao hơn.

Nhân tiện xin giới thiệu với các ngài nhà AN-THÀNH mới nhận thêm được máy làm áo chemisette ở Tây gửi về, nên lại mới chế ra các kiểu áo chemisette Croisée lối mới rất đẹp, phần nhiều các bạn trẻ về phái đàn ông rất ưa kiểu Croisé AN-THÀNH.

AN-THÀNH có bán các thứ hàng tơ Nội-hóa, các thứ áo chemisettes, Croisées, Pullovers, Chandails, quần tắm bằng coton và laine, các thứ tất Sport và tất kaki nhà Binh hiện nay đang dùng nhiều, còn nhiều thứ hàng khác.

Bán buôn giá đặc biệt.

AN-THÀNH

N° 41, Rue de la Soie 41 — HANOI

CÁCH CHỮA TRỊ BỆNH TÁO

GRAINS DE VALS

Rượu - Chổi Hoa - Kỳ

Sinh-đẻ, Tê-thấp, Tập-võ, Sai-gân tim-thịt, Chảy-máu đứt-tay, Cảm hàn cảm-thử, Sổ-mũi hắt-hơi, Đau-xương đau-mình, sáng dậy đau lưng thoa điều kiến hiệu.

Muốn mua hỏ ở các nhà Đại-lý bán thuốc PHÒNG TÍCH «CON CHIM».

Dĩa hát VICTOR

Phụng - Hào 1937

Miles Phùng Há, Tư-Sạng. M.M. Năm-Châu, Tư-Út ca nhiều bản mới đặc sắc. Dĩa hát bộ Saigon TÂN-THÀNH BAN danh tiếng nhất ở Nam-kỳ. Hướng-đạo, hát Cao-Miên, đờn ngũ âm.

Đại lý dĩa VICTOR, máy hát DOUGLUS và máy VICTROLA

LÊ-VĂN-TÀI

82 -:- rue G. Gugnemer -:- 82

SAIGON

INJECTION PEYRARD

Thuốc mạnh hiệu nhất chữa rất dễ lắm rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ

ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU-LẬU

mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 323 người Á-Rập dùng thuốc này thì bịnh bịnh hết 321 người (Ý theo lời phán của Thương-gỷ ở Alger). Bán cũng các nhà thuốc có danh.

VINAIGRE

DESSAUX FILS

(ORLÉANS)

Thứ dầm chính hiệu làm bằng rượu nho rất tốt của nước Pháp

Các ngài nên coi chừng những thứ giả hiệu.

Coi kỹ lá nhàn

Haiphong POINSARD & VEYRET Hanoi

NHÂN-TẠO-HUYẾT

BỔ-HUYẾT-SÁT-TRÙNG

Bổ-dưỡng thân-thể — Lọc sạch máu bần — Làm cho khí-huyết sung túc — Công-dụng đặc biệt là sát được vi-trùng LẬU và GIANG-MAI, và các chứng sài, lở, ghẻ — Già suy yếu, trẻ ít ăn, xanh xao - Đàn bà có mang dùng an thai — Ở cữ dùng chóng đỏ da, mau trở lại tươi đẹp.

Mỗi chai 1$50 — Nếu tế 7$50

CHỮA

CỐ-TINH BỔ-THẬN

THẬN-HƯ — DI-TINH

CHUYÊN-TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khi sơ phát: đau lưng, mỏi vai, mắt hoa, tai ù, đầu váng, cổ họng ráo, môi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi lăn miên, chiêm bao mộng-mị vẩn vơ.... Dù nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc này là được khỏi hẳn.

Mỗi ve 1$00 — Nếu tế 5$00

Hai thứ thuốc này nổi tiếng khắp Đông-Pháp, ngoài những bức thơ minh-tạ đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan năm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT sau khi ngài đã thí nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

« . . . . Thuốc này lấy toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, « trong đó có vị NHÂN SÂM, chế theo phương-pháp bào-chế Thái-« tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức « khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouge du sang) tươi tốt « trong sạch và sát trừ được vi-trùng lậu, giang mai ».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CỐ-TINH BỔ-THẬN:

« . . . . Thuốc này không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu « rất qui như SÂM mật ong v. v... trị chứng đau thận di-tinh ».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

BỘ BA!...

MUỐN: TỐT, LỢI, RẺ

XIN ĐỂ Ý MÀ DÙNG:

1) DẦU XĂNG (ESSENCE)
2) DẦU NHỚT (HUILE)
3) MỠ (GRAISSE)

Có dùng mới biết;

S	SHELLCOOL
H	SHELL A CYL
E	HUILE SHELL
L	GRAISSE SHELL
L	

Biết chắc dùng mãi.

Đâu đâu cũng sẵn có

SHELL

SỐT RÉT LÂU NGÀY RẤT CÓ HẠI ĐẾN THÂN THỂ

PHÁT - LÃNH - HOÀN ĐẠI - QUANG

Trừ khỏi bệnh sốt rét rất hay,— Phàm những chứng sốt rét có cơn, sốt rét lên ngày, sốt rét liên miên, sốt rét ngã nước (rét rừng) rét nhiều nóng ít, hay là rét ít nóng nhiều, hết thảy các chứng thuộc về ngược tật, hễ uống thuốc Phát-Lãnh-Hoàn Đại-Quang đều khỏi hẳn, trừ tuyệt nọc rét, không khi nào phát lại. Nhứt là ở những mạn ngược, sơn lam chướng khí rất nặng, nên hay sinh ra chứng rét rừng, nếu trữ sẵn thuốc này mà phòng thân thì chẳng lo chi hết.

Mỗi lọ giá . . . . . 0$10 — 12 lọ giá . . . . . 1$00

KHẮP CÁC NƠI TRONG CÕI ĐÔNG-PHÁP ĐỀU CÓ ĐẠI-LÝ

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

29 — PHỐ HÀNG NGANG — HANOI — GIAY NỘ SỐ: 805

Tiểu-thuyết «Sự Đấu Oái Hiệp» đã ra số 7 để biếu không. Xin nhớ đón xem.

Imprimerie TIẾNG-DÂN — HUẾ

Le Gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG